

se přesvědčiti, zda mu nehrozí nebezpečí z blížícího se vlaku. Kdyby byl žalobce vyčkal, až závory budou úplně a tedy i pro povozy otevřeny, a kdyby se byl včas v budky svého povozu rozhlédl, a po spatření blížící se osvětlené lokomotivy na přejezd nebyl vjel, nebylo by k nehodě došlo. Vjel-li však jeho povoz na koleje a jestliže se teprve potom na upozornění lidí jeho kočí vyklonil z vozu a spatřiv blížící se osvětlený vlak — seskočil s vozu, je z toho zřejmé, že si žalobce počínal neopatrně, když pod pootevřené závory podjel a nevěnoval potřebné pozornosti místu za tehdejší situace velmi nebezpečnému. Tímto neopatrným jednáním si žalobce svůj úraz spoluzavinil.

Zavinění žalobcovo jest ovšem poměrně menší a byla míra jeho stanovena $\frac{1}{3}$ proti zjištěnému zavinění žalovaných $\frac{2}{3}$. Důsledkem toho bylo i dovolání žalovaného státu částečně vyhověno a o nároku žalobním v tomto poměru rozhodnuto.

Čís. 17074.

Pomocný zaměstnanec ve služebním poměru zřízence čs. státních drah má podle § 1155 obč. zák. nárok na služební plat za určité dny, které jsou podle zák. č. 65/1925 Sb. z. a n. všedními dny (26. prosince, pondělí velikonoční a svatodušní), nekonal-li v tyto dny službu, ježto jeho představený pro železniční zaměstnance se svolením ministerstva železnic stanovil, že v uvedených dnech je volno.

Ustanovení §§ 113, odst. 2, a 136 vlád. nař. č. 15/1927 Sb. z. a n. nevylučují použití § 1155 obč. zák.

(Rozh. ze dne 13. října 1938, Rv II 731/37.)

Žalobce, jenž se jako pomocný zaměstnanec čs. státních drah, postavený podle § 135 vlád. nař. č. 15/1927 Sb. z. a n. co do služebního poměru na roveň zřízencům čs. státních drah, domáhá zaplacení 383 Kč 70 h s přísl., vznesl za sporu mezitímní návrh na určení, že mu přísluší nárok na plat připadající na 26. prosinec a pondělky velikonoční a svatodušní v tom neb onom roce. Státní železniční správa dala svým zaměstnancům volno na uvedené dny, avšak odepřela jim zaplatiti za ně denní plat. Žalobcovu žádost o vyplacení platu za uvedené dny zamítlo ředitelství státních drah v B. a po podaném odvolání i ministerstvo železnic. Soud prvního stupně uznal mezitímním rozsudkem, že žalobci přísluší dotčený nárok na plat. Důvody: Osou souzeného sporu jest, zda žalovaná prohlášením uvedených dnů, o které běží, za dny volna a znemožněním pracovní příležitosti žalobci v uvedené dny způsobila, že žalobce pracovati nemohl, či zda žalobce tím, že si sám dobrovolně vzal v uvedených dnech volno po případě že sám službu nenastoupil a ani se nenabízel, že službu nastoupí, projevil souhlas

s podmínkami, za nichž bylo dáno volno. Na žalobce jako na pomocného zaměstnance čs. státních drah, postaveného podle § 135 vlád. nař. č. 15/1927 Sb. z. a n. co do služebního poměru na roveň zřízencům čs. státních drah, vztahují se jen co do výše platu platová ustanovení zaměstnanců pomocných (§§ 113 a další vlád. nař. č. 15/1927 Sb. z. a n.), jinak však sluší povahu služebního poměru zaměstnancova a zejména otázku jeho nároku na plat posoudit podle předpisů platných pro zaměstnance definitivní, neboť služební poměr kategorie zaměstnanců, v níž jest žalobce, jest kromě otázky výše platu určen rozsahem práv a povinností definitivně ustanovených zřízenců (viz §§ 135, 136 uved. vlád. nař. a rozh. č. 13895 Sb. n. s.). Z toho plyne, že železniční správa jako zaměstnavatelka musí zaměstnanci v kategorii žalobce, jenž nemůže býti z práce vysazován, dáti příležitost k zaměstnání a práci v obvyklé dny pracovní. Z toho plyne dále, že zaměstnanec v kategorii žalobce, jehož služební poměr nesmí býti vypověděn ani zrušen (viz výnos min. železnic ze dne 16. září 1931, č. j. 21387 pres. 1-1931), má po dobu trvání služebního poměru, pokud sám jest ochoten práci vykonávati po případě práci nezanedbá, nárok na služební požitky, třebaže mu zaměstnavatelka nedala příležitost k práci (§ 1155 obč. zák.). Podle § 113 vlád. nař. č. 15/1927 Sb. z. a n. se služební plat pomocného zaměstnance skládá z denního platu a výchovného a náleží mu služební plat, pokud se v tomto nařízení nestanoví jinak, toliko za dny (hotliny) skutečné služby, jakož i za ustanovené dny klidu připadající do doby služební podle zák. o osmihodinové pracovní době. Podle zák. č. 65/1925 Sb. z. a n. nejsou velikonoční a svatodušní pondělky a svátek sv. Štěpána dny klidu, nýbrž obyčejnými dny pracovními. Soud zjistil, že zaměstnanci kategorie, v níž jest žalobce, přísluší za určitých podmínek nárok na plat, i když službu nekonali (za dny dovolené, za dny, kdy se pracuje podle pracovního řádu jen částečně, a za dny, ve kterých jim přísluší denní plat podle § 1154 obč. zák. ve znění zák. ze dne 1. dubna 1921, č. 155 Sb. z. a n.). Dále bylo zjištěno toto: Žalobce byl v rozhodující době zaměstnán v kanceláři zásobárny v P. Přednosta zásobárny a tím přímý představený žalobcův dostával před dny, o něž jde, od ředitelství stát. drah v B. rozkazy, které umožňovaly, aby bylo v ony dny dáno zaměstnancům volno, a to v tom rozsahu jako ve dny sváteční. Tyto rozkazy měly toto znění: »Podle zák. ze dne 3. dubna 1925, č. 65 Sb. z. a n. o svátcích a památných dnech jsou dny pondělí velikonoční a svatodušní a den 26. prosince (sv. Štěpána), t. j. prostřední svátek vánoční, všední obyčejné pracovní dny. Pokud to však dopouští služební zájem a nerušený služební provoz, svolilo ministerstvo železnic výnosem z 19. května 1931, č. 24.389 pers. I, aby zaměstnancům stát. drah bylo dáno v uvedené dny volno v tom rozsahu, jak je mají o dnech svátečních bez započtení do pravidelné dovolené na zotavenou, pokud tím ovšem podniku nevzniknou žádné zvláštní výlohy nebo nároky stran, proto také bude třeba ponechat zejména ve službě příjmu a výdaje zboží nutnou pohotovost. Dělníci na výpomoc, jakož

i pomocní zaměstnanci, a to i ve služebním poměru podle § 135 vlád. nař. č. 15/1927 Sb. z. a n., pokud jsou zařazeni do služby neturnusové, nemají nároku na mzdu případně na služební plat za tyto dny volna (viz výnos min. železnic z 28. prosince 1931 č. 58.084 pers. I). Ti zaměstnanci, kteří budou pracovati v tyto dny, nebudou mít nároku na to, aby jim normální jejich denní pracovní výkon byl honorován jako práce přes čas.« Tyto oběžníky doprovázel přímý přednosta žalobcův dodatkem: »V pondělí (na př.) dne ... jest volno. V tom rozsahu jako v ostatní dny sváteční. Přítomna bude pravidelná skupina inspekční a denní hlídač.« Tyto rozkazy i s uvedeným dodatkem dal přednosta žalobcův svým zaměstnancům jako obvykle na vědomost vyvěšením na místě pro takové vyhlášky určeném. Žalobce se nikdy nehlásil do práce v uvedených dnech a kdyby se byl býval přihlásil do práce, byl by ho nechal jeho přednosta pracovati. Ovšem uvedený cirkulář neoznamoval jako hotovou věc, že se dotčeného dne nepracuje, nýbrž že se koná služba hlídková jako ve svátcích a v neděli. Konečně zjistil soud, že železniční správa určuje z celého počtu zaměstnanců, kolik z nich a kteří mají ve dnech svátečních přijít do práce, a že ve sváteční dny jest z celkového počtu zaměstnanců určeno do práce jen asi 10%, při čemž musí býti ještě dbáno toho, aby v těch, kteří jsou pro sváteční práci určení, zastoupeny byly všechny obory, jichž k neodkladným pracím je třeba. Z uvedených zjištění vyplývá, že bylo-li v dodatku k rozkazu ředitelství státních drah v B., připojeném přednostou zásobárny v P., jako hotová věc zaměstnancům zcela všeobecně oznámeno »den ... jest volno v tom rozsahu jako ostatní dny sváteční a bude přítomna pravidelná skupina inspekční a denní hlídač«, nemohli zaměstnanci v kategorii žalobcově, kteří si zajisté hlavně a více všimli rozkazu svého přímého přednosty, daného jim v onom dodatku, než rozkazu a instrukcí ředitelství, daných jejich přednostovi — ačkoliv ani z těchto nevyplývá jasné vyzvání zaměstnanců v kategorii žalobcově k nastoupení práce v uvedený den, nechtějí-li pozbyti nároku na mzdu, nýbrž jen že se pracovat nebude jako o svátcích a že zaměstnanci v kategorii žalobcově (a nejen té, kteří nejsou určení jako skupina inspekční a denní hlídač) mohli v uvedených dnech o práci hlásiti a tím si zajistiti výdělek v uvedených dnech, ve kterých měli zákonný nárok na zaměstnání a tím i na výdělek. Za těchto předpokladů nelze tedy v té okolnosti, že uvedení zaměstnanci sami službu nenastoupili a ani se nenabízeli, že službu nastoupí, nemohli-li vzhledem k uvedenému předpokládati, že jim práce také bude přidělena, spatřovati souhlas (§ 863 o. z. o.) s neplaceným volnem v uvedených dnech. Každým způsobem by šlo při stylisaci uvedených vyhlášek, kterými se zaměstnancům v zásobárně v P. oznamovalo volno, mínili-li (§ 869 obč. zák.) jimi železniční správa po případě přímý žalobcův přednosta, dáti zaměstnancům najevo, že se individuálně — a nejen ti, kteří budou určení ke skupině inspekční a jako denní hlídač — mají o práci přihlásiti, nechtějí-li přijít o mzdu a že se všem zaměstnancům, kteří chtějí pracovati v uvedených dnech volna,

práce umožní, o způsob vyjádření pro žalobce v uvedeném směru nejasný, který jde dle § 915, odst. 2, obč. zák. na vrub jeho duševního původce, v souzeném případě na vrub železniční správy po případě orgánů, za které jest železniční správa odpovědna. Na žalobci nelze ani žádati, aby v době v žalobě uvedené na základě oněch výnosů ředitelství stát. drah v B. vyhlášených v zásobárně v P. s uvedeným dodatkem přímého žalobcova představeného předpokládal, že se má individuálně o práci přihlásiti, nechce-li přijíti o mzdu a že se všem zaměstnancům, kteří v uvedených dnech volna pracovati chtějí, i práce umožní, uvažuje-li se další postup železniční správy v oné záležitosti před koncem 1931. Pro posouzení úpravy služebního poměru zaměstnanců v kategorii žalobcově v P. má ovšem význam jen uvedená stylisace příslušných rozkazů ředitelství stát. drah v B. a dodatků k nim po případě výkladů těchto rozkazů přednosty zásobárny v P., jak byly vyhlášeny. Přesto nasvědčuje však to, že si všeobecné zmocnění k dávání volna v dotčených výnosech ministerstva železnic různá ředitelství stát. drah co do nároku na odměnu za uvedené dny volna různě vykládala a při vyplacení mzdy také různě postupovala (ředitelství v O. a v P. na straně jedné, a ostatní ředitelství na druhé straně) po případě že různě postupovala do určité doby do roku 1931 a jinak zase později, žalobce nemohl v době před koncem roku 1931 (na rozdíl od rozkazu ze dne 21. května 1931 a pozdějších) — kdy v rozkaze ředitelství stát. drah vyhlášeném v P. ani ještě nebylo zmínky o tom, že pomocní zaměstnanci v služebním poměru zřízence podle § 135 vlád. nař. č. 15/1927 Sb. z. a n. nemají za uvedené dny volna nároku na mzdu a mluvilo se do té doby jen o provisorních zaměstnancích a smluvních dělnících, kteří stejně nemají nároku na mzdu — předpokládati, že v uvedené dny, kdy bylo dáno všeobecné volno a nebyla žalobci přidělena práce, pozbude platu, když v sousedním obvodu ředitelství státních drah v O. zaměstnanec téže kategorie jako žalobce a za týchž předpokladů nejen plat dostával za uvedené dny, ale znal oběžník ředitelství stát. drah v O. ze dne 23. května 1929, v němž ono ředitelství přímo mluví o dnech, o které jde, jako o všeobecně placené dovolené. Nikterak nelze za zjištěných předpokladů míti za to, že došlo mezi železniční správou a zaměstnanci v kategorii žalobcově k souhlasnému projevu vůle stran (§ 869 obč. zák.) o tom, že by zaměstnanci v kategorii žalobcově byli souhlasili s neplacenou dovolenou. Sluší proto postup železniční správy při dávání volna v uvedených dnech zaměstnancům v kategorii žalobcově v P. pokládati za jednostranné opatření, kterým zaměstnancům železniční správa fakticky znemožňovala pracovati. Poněvadž zaměstnanec má nárok na plat za ony dny služby, ve kterých nepracoval nikoliv z vlastní viny, nýbrž z důvodů, které byly dány v osobě zaměstnavatele (§ 1155 obč. zák.), kterou mu bylo ve výkonu služby zabráněno jednostranným opatřením, má i žalobce za zjištěných předpokladů hledíc na uvedený dosavadní postup železniční správy při dávání volna

nárok na plat, i když v uvedených dnech nepracoval. O d v o l a c í s o u d potvrdil napadený rozsudek.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Žalobce jest pomocný zaměstnanec ve služebním poměru zřízence československých státních drah podle § 135 vládn. nař. č. 15/1927 Sb. z. a n. Náleží mu proto podle §§ 113, odst. 2, a 136 téhož vládního nařízení služební plat toliko za dny (hodiny) s k u t e č n é služby, jakož i za ustanovené dny klidu, připadající do doby služby podle zákona o osmihodinové pracovní době. Žalobce se domáhá určení svého nároku na služební plat za den 26. prosince a pondělí velikonoční a svatodušní. Tyto dny jsou podle zákona č. 65/1925 Sb. z. a n. dny v š e d n í m i. Pokud by tedy žalobce v těchto dnech konal skutečnou službu, příslušel by mu nepochybně služební plat za ně. Žalobce ovšem ve jmenovaných dnech, za které se domáhá zaplacení služebního platu v době od 26. prosince 1931 do 21. května 1934, skutečnou službu nekonal. Přes to vyhověly nižší soudy právem žalobcovu mazitímnímu návrhu na určení jeho nároku na služební plat za 26. prosinec a pondělí velikonoční a svatodušní. Podle § 1155 obč. zák. ve znění III. dílčí novely přísluší zaměstnanci plat i za n e k o n a n é služby, pokud jest ochoten je konati, ale okolnostmi, které jsou na straně zaměstnavatelově, jest mu v tom zabráněno. V souzené věci bylo zjištěno, že ministerstvo železnic svolilo k tomu, aby zaměstnancům státních drah bylo ve jmenovaných dnech dáno volno, a že do příslušných oběžníků dal přímý žalobcův představený dodatek, že toho kterého ze jmenovaných dnů j e s t volno. V tom shledaly nižší soudy právem okolnost jsoucí na straně zaměstnavatelově, kterou bylo žalobci zabráněno konati skutečnou službu v dotčených dnech. Ustanovení §§ 113, odst. 2, a 136 vzpomenutého vládního nařízení nevylučují užití § 1155 obč. zák. ve znění III. dílčí novely, jak plyne rovněž již ze správných důvodů uvedených v rozsudcích nižších soudů. Dovolací soud neshledal proto zákonného důvodu, aby změnil nebo zrušil napadený rozsudek (§ 510, odst. 3, c. ř. s. ve znění čl. I č. 3 zákona čis. 251/1934 Sb. z. a n., prodlouženého zákonem č. 314/1936 Sb. z. a n.), aniž jest třeba se zabývatí nezávažnou okolností, zda názor v souzeném sporu zastávaný zastával žalovaný stát také dříve, a jak byl a jest praktikován.

Čís. 17075.

K pojmu věci nepatrné hodnoty ve smyslu § 121, odst. 5, konk. ř.

Pokud lze i nemovitost, která je předlužena tak, že není žádné naděje, že by její zpeněžení přineslo konkursní podstatě nějaký užitek, pokládati za věc nepatrné hodnoty.

(Rozh. ze dne 19. října 1938, R I 1154/38.)